

fysioloog Wolf Singer, verbonden aan het Max Planckinstituut in Frankfurt, erop dat elkeen op de wereld komt met een aangeboren voorkennis. Zonder dit feit – nl. dat onze hersenen reeds bij de geboorte boordevol herinneringen zitten – zouden wij niet kunnen waarnemen; waarnemen is zoiets als het verifiëren van vooraf bedachte hypothesen. Door de verbindingen die we in onze hersenen hebben, herkennen we structuren in de werkelijkheid; we proberen voortdurend dat wat we waarnemen in een ordeningsprincipe te brengen; we zoeken naar betekenis en coherentie; een nieuwe verbinding in onze hersenen kan ons anders doen kijken naar de werkelijkheid. Een kunstenaar speelt met zijn eigen cognitieve mogelijk-

heden, maar ook met die van de waarnemer/de toeschouwer, met diens voorkennis, met diens zoeken naar betekenis en coherentie. Als de kunstenaar zo sterk innoveert dat hij helemaal géén structurele kapstokken meer aanbiedt – wanneer er dus niks herkenbaars meer is –, verliest de waarnemer wellicht zijn belangstelling. In het voortdurend zoeken naar nieuwe verbindingen tussen bouwstenen ligt één van de belangrijkste aspecten van de artistieke praktijk, ligt de essentie van het creatieve proces. ‘Ongetwijfeld’, zegt Singer, ‘ligt hier een van de – wellicht onbedoelde – functies van kunst: een nieuwe kijk op de wereld mogelijk maken.’ Kunst oefent hierdoor zelfs invloed uit op de wetenschap en op andere maatschappelijke gebieden.

Zintuigen. Hoe verloopt de relatie tussen de zintuigen en het geheugen? Ook hierover is in feite nog weinig geweten. De bekende Engelse neuroloog Oliver Sacks toont in zijn diverse casestudies overduidelijk aan hoe bij psychiatrische patiënten, bij mensen wier interne functionering op een of andere manier uit de haak is geraakt, precies de relatie tussen geheugen en zintuigen vaak intact blijft en een hefboom kan worden voor hun genezing, hoe voor deze ‘verwarde geesten’ b.v. muziek en zeker ook smaken en geuren onmiddellijk zeer precieze herinneringen kunnen oproepen. Zal er vandaag in het tijdperk van de informatica, waar bijna de hele technologie zich concentreert op het zoeken naar systemen om informatie op te

Rosas danst Rosas (1983) - Anne Teresa De Keersmaker, Michèle Anne De Mey, Adriana Borriello, Fumiyo Ikeda / Jean-Luc Tanghe

